

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКА ДОСЛІДНА
СТАНЦІЯ ІМЕНІ М.І. ВАВИЛОВА ІНСТИТУТУ СВИНАРСТВА І
АГРОПРОМИСЛОВОГО ВИРОБНИЦТВА

Шляхи адаптації технологій у рослинництві до перманентних змін клімату

Матеріали
Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції
(Полтава, 25 липня 2022 року)

Полтава - 2022

Шляхи адаптації технологій у рослинництві до перманентних змін клімату:
Матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції, 25 липня 2022 р.
м. Полтава / Редкол.: М.П. Сокирко, Л.Г. Марініч (відп. ред.), Р.В. Олєпір [та ін.]. Полтавська
державна сільськогосподарська дослідна станція імені М.І. Вавилова ІС і АПВ НААН України,
2022. 87 с.

Збірник вміщує матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції та репрезентує результати досліджень з напрямів: землеробства, рослинництва, кормовиробництва, захисту рослин, селекції та насінництва. Видання призначене для наукових співробітників науково-дослідних установ, викладачів, студентів й аспірантів вищих навчальних закладів, керівників і спеціалістів сільськогосподарських підприємств.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Михайло СОКИРКО – директор, кандидат с.-г. наук Полтавська державна сільськогосподарська дослідна станція ім. М.І. Вавилова ІС і АПВ НААН України;
Володимир ГАНГУР – завідувач кафедри рослинництва, доктор с.-г. наук, старший науковий співробітник, Полтавський державний аграрний університет;
Любов МАРІНІЧ – старший викладач кафедри рослинництва, кандидат с.-г. наук, Полтавський державний аграрний університет;
Олександр ЛЕНЬ – завідувач відділу наукових досліджень з питань землеробства та кормовиробництва, кандидат с.-г. наук, Полтавська державна сільськогосподарська дослідна станція ім. М.І. Вавилова ІС і АПВ НААН України;
Роман ОЛЕПІР – старший науковий співробітник лабораторії кормовиробництва та інтегрованого захисту рослин, кандидат с.-г. наук Полтавська державна сільськогосподарська дослідна станція ім. М.І. Вавилова ІС і АПВ НААН України

Рекомендовано до друку Вченою радою Полтавської державної сільськогосподарської дослідної станції імені М.І. Вавилова Інституту свинарства і АПВ НААН України, (протокол № 4 від 22 липня 2022 р.).

Матеріали подаються в авторській редакції мовами оригіналів. Відповідальність за зміст і достовірність поданих матеріалів та наведених даних несуть автори.

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. ЗЕМЛЕРОБСТВО

Лень О.І., Снігир В.П., Ткаченко Т.М. Вплив агротехнічних прийомів на водний режим ґрунту під ячменем ярим	5
Олепир Р.В., Глущенко Л.Д. Вплив систем удобрення та основного обробітку ґрунту на врожайність кукурудзи	6
Глущенко Л.Д., Лень О.І., Калініченко С. М., Артеменко Л. В. Динаміка вмісту гумусу у чорноземі типовому на протязі вегетаційного періоду кукурудзи за різних систем удобрення	9

СЕКЦІЯ 2. РОСЛИННИЦТВО

Чабан В.І., Клявзо С.П., Подобед О.Ю. Реакція польових культур на зміни клімату в Північному Степу України	11
Дорота Г.М., Рудавська Н.М., Тимчишин О.Ф., Тимків М.Ю. Вплив підвищених доз мінеральних добрив на льон-довгунець в умовах Західного Лісостепу	14
Головенько Ю.О. Вплив застосування регуляторів росту рослин на вміст хлорофілу в листках та урожайність насіння сої	17
Шакалій С.М. Особливості росту та розвитку пшениці озимої за використання регуляторів росту	19
Глущенко Л.Д., Лень О.І., Сокирко М.П. Динаміка урожайності зерна кукурудзи його якості взаємозв'язок їх з природними та антропогенними факторами	22
Сокирко М. П., Марініч Л. Г., Кавалір Л. В. Формування врожайності стоколосу безостого за різних строків сівби	24
Бараболя О.В., Подоляк В.А. Строки сівби як основний чинник формування агроекологічних умов	26
Бараболя О.В., Олефір О. А. Вплив мінеральних добрив на формування врожаю пшениці озимої	29
Бараболя О.В., Ляшенко Є.С. Густота стояння рослин гібридів кукурудзи, як фактор формування високої продуктивності	32
Бараболя О.В., Доронін С.М. Використання біопрепаратів при вирощуванні пшениці озимої	34
Алейнік Л.М., Дикань О.Б., Гангур М.В. Структурні показники урожайності чини залежно від технології вирощування в умовах Лівобережного Лісостепу	37
Барилко М.Г., Прокопів О.О. Проблеми та результати вирощування горошку посівного (озимого) в умовах Східного Лісостепу	39
Олепир Р.В., Заєць Т.О., Ткаченко Ю.В. Застосування біопрепаратів в технології вирощування високорентабельної екологічної сільгосппродукції	42
Тимчишин О.Ф., Рудавська Н.М., Дорота Г.М., Шувар А.М. Вплив елементів технології вирощування на продуктивність льону межеумку	44
Тоцький В. М., Лень О. І. Стійкість до вовчка та урожайність гібридів соняшнику в умовах Полтавської області	46

Руда夫ська Н.М., Беген Л.Л., Дорота Г.М., Тимчишин О.Ф. Вплив погодних умов на формування показників продуктивності пшениці озимої	48
Кобак С.Я., Чорна В.М. Вплив норми висіву на урожайність сої в умовах Лісостепу	50
Лень О.І., Дикань О.О., Дикань О.Б. Забуряненість посівів кукурудзи залежно від системи удобрення	52
Міленко О. Г., Солонин Ю. В. Вплив компонентів бакової суміші на ефективність обробки посівного матеріалу сої	54
Гангур В.В., Тоцький В.М. Ефективність регуляторів росту рослин за листового підживлення соняшнику	58
Гангур В.В., Єремко Л.С. Параметри продуктивності кукурудзи за позакореневого підживлення посівів гуміновим стимулятором	61
Гангур В.В. Вплив позакореневого підживлення посівів гуміновим стимулятором на продуктивність сої	63
Гангур В.В., Лень О.І. Ефективність позакореневого підживлення зернових колових культур гуміновим стимулятором	65
Єремко Л.С., Ващенко Є.В. Позакореневе підживлення рослин як фактор підвищення зернової продуктивності нуту	68

СЕКЦІЯ 3. КОРМОВИРОБНИЦТВО

Чорнолата Л.П., Новаковська В.Ю. Вплив структури клітковини раціону на перетравність поживних речовин у організмі свиней	71
--	----

СЕКЦІЯ 4. ЗАХИСТ РОСЛИН

Задорожний В.С., Чернелівська О.О., Задорожний А.В., Свитко С.М. Контролювання забур'яненості посівів кукурудзи	75
---	----

СЕКЦІЯ 5. ГЕНЕТИКА, СЕЛЕКЦІЯ

Марініч Л.Г. Оцінка селекційного матеріалу стоколосу безостого за ознаками кормової продуктивності	77
Силенко С.І., Безугла О.М., Андрущенко О.В. Результати експертного вивчення сортозразків люпину білого в умовах південного Лісостепу України	80
Новаковська В.Ю., Погоріла Л.Г. Масова частка олеїнової кислоти в сої за показником заломлення олії	81
Маренюк О.Б., Дорошук В.О. Сорт ячменю звичайного (ярого) Барвін	84
Приходько О.М. Результати вивчення колекційних зразків горошку посівного (озимого)	85

ГУСТОТА СТОЯННЯ РОСЛИН ГІБРИДІВ КУКУРУДЗИ, ЯК ФАКТОР ФОРМУВАННЯ ВИСОКОЇ ПРОДУКТИВНОСТІ

Бараболя О.В., *к.с.г.наук, доцент кафедри
рослинництва*

Ляшенко Є.С., *здобувач ступеня вищої освіти
доктор філософії*

Полтавський державний аграрний університет

Необхідність встановлення певної густоти посіву польових культур виникла давно. Залежно від суспільно-економічної формації дане питання вирішувалось у відповідності з тодішнім рівнем землеробства. Тільки з часу виникнення основ сучасної науки і техніки густоту стояння рослин різних культур почали встановлювати експериментально.

Як свідчать дослідження кількість рослин на одиниці площі є одним з ефективних сильнодіючих факторів використання вологи, світла, інтенсивності асиміляційного процесу, формування врожаю. По-різному проявляється взаємозв'язок продуктивності і густоти стояння рослин залежно від ґрунтово-кліматичних умов, морфо-біологічних особливостей гібридів та агротехніки [1].

Питання густоти стояння рослин почали вивчати ще в кінці ХІХ століття [2]. На початку ХХ століття широкі дослідження були проведені мережею дослідних установ, організованою в 1909 р. за ініціативою активного пропагандиста кукурудзи В.В. Таланова [2].

Велику роботу по вивченню площі живлення провели вітчизняні вчені на Харківській дослідній станції в 1912-1916 р. Були отримані досить близькі врожаї зерна ранньостиглого сорту Чінквінтіно при густоті 70 тис./га – 28,5 ц/га і більш пізньостиглого сорту Мінесота 13 при 35 тис./га – 30,6 ц/га [3]. За отриманими даними, відповідно від скоростиглості гібридів густота становить для ранньостиглих – 66,4 тис./га, середньостиглих – 43,5 тис./га [3].

На основі досліджень даного періоду можна зробити висновок, що площа живлення однієї рослини повинна бути більшою для пізньостиглих і меншою для ранньостиглих сортів і гібридів кукурудзи.

Одержання стабільних і високих врожаїв зерна кукурудзи у виробництві стримується недостатньою адаптацією гібридів до специфіки погодних та виробничих умов, недотриманням гібридного складу та технології їх вирощування. Впровадження у виробництво нових гібридів і прийомів їх вирощування, встановлення для них оптимальної густоти стеблостою сприятиме підвищенню та стабілізації врожаїв зерна кукурудзи, зміцненню зернофуражного та продовольчого балансу України. В останні роки встановлення диференційованої густоти стосовно нових гібридів в певних ґрунтово-кліматичних умовах є досить актуальною проблемою, яка постає у виробництві.

Діапазон оптимальної густоти залежно від біотипів і зони вирощування коливається в межах від 25 до 70 тис./га [4]. Чим більша сума опадів в певних ґрунтово-кліматичних умовах, тим густота стояння рослин повинна бути більшою [4]. Він рекомендував для посушливих районів кукурудзосіяння (середня кількість опадів 300-400 мм) густоту стояння рослин 20-25 тис./га, для зони нестійкого зволоження (400-550 мм) – 35-40 тис./га і достатнього (550-700 мм) – 40-60 тис./га. Насамперед, площа живлення рослин кукурудзи істотно залежить від запасів ґрунтової вологи і рівня забезпеченості нею рослин [4]. Оптимальна густота рослин буде змінюватися від величини продуктивної вологи на час сівби, з врахуванням вегетаційного періоду гібридів, що вирощуються. Для господарств південних районів України при запасах продуктивної вологи в шарі 0-100 см більше 150 мм, густота повинна бути до збирання 30-35 тис./га, при запасах більше 110 мм – 25-30 тис./га, і при запасах менше 100 мм – 20 тис./га.

На основі узагальнених даних науковців можна прийти до висновку, що гібридам кукурудзи різної скоростиглості і продуктивності не підходить однакова агротехніка.

В досліджах Г.П. Жемели і В.В. Шевельова в зоні центрального Лісостепу максимальна урожайність зерна ранньостиглого гібрида кукурудзи Дніпровський 203 МВ була при густоті 70 тис./га і середньораннього Дніпровський 273 МВ при 60-70 тис./га [5].

При вивченні густоти стояння рослин слід враховувати характер поширення кореневої системи по радіусу в ґрунтових шарах в поєднанні з максимальним проникненням в глибину є досить важливим фактором, який забезпечує продуктивність рослин.

Урожай сухої речовини кукурудзи на 90-95 % складається з органічних речовин, яку створюють рослини в процесі фотосинтезу. Джерелом енергії для цього процесу, як відомо, є сонячне проміння. І чим повніше використовують рослини енергію сонця, тим більше органічної речовини вона утворює, тим більша і урожайність. В рослині органом, що використовує сонячну енергію є зелений листок. Отже, величина урожаю залежить від роботи листя і, перш за все, від площі всієї листкової поверхні на гектарі посіву [1].

Слід враховувати, що гібриди різної скоростиглості неоднаково реагують на зміну густоти рослин в умовах нестійкого зволоження [2]. Тому врожайні можливості гібридів різних груп стиглості можна правильно встановити тільки при диференційованій, відповідно до гібрида, густоті стояння рослин стосовно агроекологічних умов.

За останні роки в наукових установах накопичений великий експериментальний матеріал, який дозволяє встановити і рекомендувати виробництву оптимальну густоту рослин залежності від морфо-біологічних особливостей гібридів і ґрунтово-кліматичних умов. Ці питання не втратили актуальності і в теперішній час, про це свідчить багато даних як вітчизняних [3], так і закордонних дослідників [3], що вимагає необхідність перегляду і удосконалення комплексу агротехнічних прийомів і, перш за все, густоти

стояння рослин нових високопродуктивних гібридів, які забезпечують найбільш повне використання генетичного потенціалу для певних ґрунтово-кліматичних умов.

Бібліографічний список

1. Жемела Г.П., Бараболя О.В., Ляшенко В.В., Ляшенко Є.С., Подоляк В.А. Формування продуктивності зерна гібридами кукурудзи залежно від норми висіву. *Вісник ПДАА*. 2021. № 1. С. 97–105
2. Жемела Г.П., Бараболя О.В., Ляшенко В.В., Ляшенко Є.С., Подоляк В.А. Вплив норм висіву на індивідуальну продуктивність гібридів кукурудзи. *Розвиток сільських територій на засадах екологічності, енергонезалежності й енергоефективності*: мат. міжнародної науково-практичної конференції. 5 травня 2021 р. Полтава 2021. С. 19–22
3. Бараболя О.В., Калініченко В. І., Петраченков В.В. Технологія вирощування кукурудзи на зерно. *Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції*. 29 квітня 2018 року. Полтава 2018. С. 13–20
4. Бараболя О.В., Гришко М. Вплив строків сівби кукурудзи на урожайність та якість зерна. *"Інноваційні аспекти технології вирощування, зберігання і переробки продукції рослинництва"*: матеріали III науково-практичної конференції 21-22 квітня 2015 року. С. 51–54.
5. Жемела Г.П., Бараболя О.В., Ляшенко В.В., Ляшенко Є.С., Подоляк В.А. Густота рослин – фактор для одержання високих врожаїв кукурудзи. *Стійкий розвиток сільських територій у контексті реалізації державної екологічної політики та енергозбереження*. Колективна монографія. Полтава. 2021. С.49–56

ВИКОРИСТАННЯ БІОПРЕПАРАТІВ ПРИ ВИРОЩУВАННІ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ

Бараболя О.В., к.с.г.наук, доцент кафедри
рослинництва,

Доронін С.М., здобувач ступеня вищої освіти доктор
філософії

Полтавський державний аграрний університет

Перспективним сучасним напрямом в технологіях органічного виробництва являється застосування можливостей біологічного методу захисту сільськогосподарських рослин, який базується на виявленні й використанні проти шкідників сільгоспкультур їхніх природних ворогів — ентомофагів й ентомопатогенних організмів і створенні відповідно сприятливих умов для діяльності корисних видів членистоногих і мікроорганізмів. Велику кількість шкідників сільгоспкультур і багаторічних насаджень знищують паразити й хижі комахи, кліщі, павуки, комахоїдні птахи, а також вони гинуть від хвороб.

Беручи до уваги євроінтеграційний курс нашої держави, вступ України до Світової організації торгівлі, активного розвитку та пропагування органічної